

8è. Programa

Tema: EL NOU MUSEU DE TORTOSA

*Entrevistat:

- Jesus Massip Fonollosa

*Participant al plató:

- Montse Castellà

-Manolo Perez Bonfill

*Participants per connexió telefònica

- Joan Antoni Blanc Armengol

*Entrevistador

Josep Bayerri

*Realització:

Jaume Borja

Carles Ferrando

Gravació: dijous dia 15 d'octubre de 2012 (16.30 h.)

Emissió en diferit: dissabte 24 de novembres, 16 h i 21 h; diumenge 10, 12.30 h

NOTES:

La idea es abordar un tema a partir de la perspectiva de dues generacions

La durada a l'entorn dels 45/50 minuts

No es un debat sinó un col·loqui complementat entre dues visions diferents

Es parteix de la conversa amb una persona gran jubilada, que va de tornada.

La contra part es una persona jove que encara ho te tot per fer. Va d'anada

S'ha de fugir de confrontar posicions, ja hi ha altre programes que ho fan

No es prevista la participació de politics en actiu

Els dos participants per telèfon entraran al llarg del programa per trencar.

El programa no es gens formal

Per tant valen les interrupcions i els canvis de ritme

Es fonamental que els dos siguin ben actius

El programa fracassarà si soc jo el que ha de parlar tot el rato i portar el ritme

El propòsit és que jo em faci fonedís per donar el protagonisme als dos

GUIO DEL PROGRAMA DEL 24 DE NOVEMBRE (GRAVACIÓ EL 15.11)

Hola, Ben trobats de nou

El passat 30 de setembre va obrir portes el nou Museu de Tortosa que està ubicat a un espai de gran valor arquitectònic, el complex modernista de l'antic escorxador, al barri de Remolins.

El primer museu de Tortosa el va crear Joan Abril Guanyabens que havia arribat a Tortosa el 1882 com arquitecte municipal. Home de gran cultura (naturista, periodista, botànic,...) tenia un gran interès per recuperar els vestigis arqueològics, en especial ceràmiques, que anaven apareixen a mesura que es construïen nous edificis al recent encetat eixample de la ciutat. Amb aquests materials l'any 1900 l'ajuntament decidí crear un museu que es situà als baixos de les escoles de La Mercè amb el nom de "*Museo Arqueologico de la Ilercavonia*". Abril fou el primer director.

El novembre de 1910, el Museu es traslladà a l'església de Sant Domènec i l'any següent accedí a la direcció Federico Pastor i Lluís; aquell mateix any es col·locà al Museu el gran armari de pergamins del segle XVI, que fins aleshores havia estat a l'edifici de l'ajuntament. La documentació traslladada era tant important i voluminosa que desplaçà la funció de Museu per remarcar especialment la condició d'arxiu històric i administratiu de la ciutat, al que s'afegiria la important Hemeroteca el 1940. L'octubre de 1921 fou nomenat director Enrique Bayerri Bertomeu que ho seria fins la seva jubilació. Després de sis anys tancat, el juny de 1960 fou nomenat el darrer director, Jesús Massip Fonollosa. Amb ell s'obrí un període en que el Museu esdevingué centre de referència promovent trobades i activitats amb projecció nacional i acollint conferències i fins i tot representacions teatrals, alhora que el paranimf del centre universitari de la UNED entre 1974 i 1979. El juliol de 1983 es signa un conveni entre l'ajuntament de Tortosa i la Generalitat creant l'Arxiu Històric Comarcal de les Terres de l'Ebre que suposava la separació en dos d'arxiu i museu, fins al punt que, el 1997, l'arxiu s'instal·lava al Reial Col·legi de Sant Jaume i Sant Maties. Uns anys abans, el 1992, Massip havia deixat la direcció per jubilació tot i que continua participant de forma voluntària en la seva gestió fins el final, essent nomenat director honorari. La normativa sobre museus dictada per la Generalitat deixava fora el Museu de Tortosa el que afegit a la manca d'interès per part de l'ajuntament i la precarietat de les instal·lacions del tot obsoletes, portaren al tancament del Museu el 1997. Fa 15 anys.

Ara s'obre una nova etapa amb instal·lacions modernes i vocació didàctica per a que el visitant pugui a fer un repàs cronològic per la història de Tortosa i del territori d'influència al llarg dels diferents segles. Avui aprofitarem aquesta avinentesa no pas per parlar del museu, que ja ho farem un altre dia, sinó per qui fou la seva anima durant 32 anys: Jesús Massip.

El nostre personatge central Jesús Massip Fonollosa va néixer a Tortosa fa 85 anys, doctor en dret amb tesi sobre el Llibre de les Costum que li dirigí el Dr. Font i Rius, si no vaig errat. Es un dels intel·lectuals de major nivell al nostre territori. Historiador, assagista, poeta, escriptor de temàtica variada sempre amb fluida expressió dialectal tortosina. Amb Gerard Verges fundaren la revista Geminis, icona de la vida creació literària tortosina dels anys seixanta. Dinamitzador cultural, organitzador de congressos i trobades a la nostra ciutat sempre amb Tortosa com a referent.

Hola Jesús, ben trobat.

Com sabeu, al personatge central a qui entrevistem contraposem una altra persona amb coincidències creatives o professionals però que sigui molt més jove, d'una altra generació. Com aquell que diu que vagi encara d'anada, per dibuixar una perspectiva diferent i no caure en el maniqueisme de l'elogi. Avui ens acompanya com a contrapart Montse Castellà Espuny, tortosina de 36 anys; cantautora, poetessa, periodista i col·laboradora en iniciatives culturals algunes sota el mestratge de Massip. El seu tercer disc, titular Geminis s'inspira en la revista creada per Massip i Vergés

Hola ben trobada també Montse.

Avui, a diferencia dels programes anteriors hi haurà una tercera persona al plató. Es un convidat de luxe conegut per tothom a Tortosa, Manolo Pérez Bonfill, de 86 anys, professor, escriptor, agitador cultural, amic i col·lega de Massip en mil i una aventures.

Hola Manolo, ja som els tres.

El programa es obert o sigui que podeu intervenir en col·loqui quan vulgueu i tallar-me a mi però no entropesseu massa entre vatros

Jesús Massip, començarem per parlar dels teus anys com a director del Museu-Arxiu Municipal. Tu vares ser-ne director durant 32 anys i encara continuaries treballant com a director honorari uns anys més fins que va tancar definitivament. Durant aquest temps tindràs moltes coses que comptar

- Jesús, com vares trobar el Museu tortosí quan vas arribar l'any 60?
- El teu nomenament el va signar l'alcalde Bartlett però al cap de solament quatre mesos fou substituït per Fabra que segurament fou amb qui t'hi vares relacionar els primers moments. Com va anar?
- Els anys seixanta el franquisme encara era ben viu. Rebies moltes pressions?
- Eren conscients arreu de Catalunya de la situació tortosina?
- Pocs després d'arribar tu, l'any 61, es va fer al Museu l'Assemblea d'estudis Comarcals. Que en recordes?
- Explica'ns aquella reunió al Museu per solidaritzar-vos contra la detenció d'Agustí Forner i com vareu fer cap tots al jutjat
- I la teva relació amb Ernest Lluch, Albert Manent, Joan Aimaud, Paco Mira, Sanchis Guarnier, Max Chaner i tants altres que feien cap al teu despatx al Museu, a la sagristia de l'església de Sant Domènec, per assabentar-se de coses i planejar que calia fera a Tortosa
- Tots això darrer era ja en temps de l'alcaldia de Tallada. Fou diferent als alcaldes anteriors?.
- Anant a temps mes propers. Com va ser que el Museu no fou homologat per la Generalitat?

(Trucar a Joan Antoni Blanc 977593155 que entra en línia)

També per ens acompanya des de casa seva a través de la línia telefònica Joan Antoni Blanc Armengol, arquitecte, dissenyador i dinamitzador cultural de llarga trajectòria

- Hola, Joan Antoni. La teva vida com a persona engrescada en la creació cultural i artística té tres etapes, quan vares començar com a jove estudiant a Tortosa, els anys seixanta; els molt anys de vida activa a Barcelona; i el teu retorn a Tortosa fa deu anys ja jubilat. Es aquí on t'incorpores a Amics i amigues de l'Ebre. Es així?
- Amic i amigues de l'Ebre va posar en marxa, ja fa prop de vint anys un centre d'activitat cultural anomenat Museu de l'Ebre. Que recordes del seus orígens?
- Era un temps en que el Museu de Tortosa estava tancat, d'alguna manera vau mantenir la idea de que Tortosa tenia un Museu. Però les diferències eren notables. Que fa en concret el vostre centre?
- Tu ets el responsable des del Museu de l'Ebre des de fa un temps Ara que teniu en previsió?
- A bana del Museu de l'Ebre, la teva relació amb Massip, però, be de lluny que ens pocs explicar?

Jesús Massip que dius tu de Joan Antoni Blanc?.

Molt be. Moltes gràcies a Joan Antoni Blanc per haver acceptat participar en aquest col·loqui amb Jesús Massip. Fins la pròxima. Adeu

- Escolta Jesús, hi ha un altre centre d'exposició del que no n'hem parlat, la col·lecció permanent de la Catedral que va obrir fa un temps. Que n'opines?
- Es viable un Museu catedralici a Tortosa?

Manolo, deixa que et faci algunes preguntes sobre Jesus Massip

- Dels diferents Massip's amb quin et quedes: l'historiador, el poeta, l'agitador cultural?
- Tu Manolo estaves en la línia del PSUC mentre Massip es movia en els plantejaments del que aleshores en deien la democràcia cristiana. Aquesta diferència ideològica no era un obstacle per treballar junts?
- Junts vau viure una època en la que son presents noms com Gerard Verges, Zoraida Burgos, Ricard Salvat, Maties Ballester. Sempre hi havia alguna cosa al Museu: el teatre, les reunions, trobades diverses. Que queda de tot allò?
- I la relació entre el Museu i l'Institut del que tu eres professor?
-

Ara ens adreçarem en particular a la nostra acompanyant aquí al plató a Montse Castellà per a que, a banda del col·loqui que hem tingut amb Jesús Massip, ens doni una visió actual del tema.

- Quina ha estat la teva relació amb Jesús Massip?

- La gent de la teva generació te consciència del que va significar per a Tortosa la revista Geminis?
- Tu has estat responsable de les pàgines de cultura del setmanari La Veu de l'Ebre, que recordes d'aquells moments
- Fou quan a Tortosa no hi havia Museu i si en canvi la iniciativa dels amics de l'Ebre per crear un centre amb el nom de Museu per fomentar la cultura ebrenc. Vas viure aquells Moments?
- Els museus d'avui tenen alguna cosa a veure en el que es va trobar Massip l'any 60?
- No hi ha massa multiplicitat de museus i tots volen aportar materials i documentació sobre el mateix. No seria millor una especialització?

Hem acabat ja per avui. Gràcies Jesús, Gràcies Montsé, Gràcies Manolo Gràcies a Joan Antoni Blanc que han intervingut per telèfon. Gràcies a tots vostès per escoltar-nos.

Vaig dir al començar aquests programes que procuraria allunyar-me de la política de partits. Per tant no diré si s'ha de votar o no i molt menys a qui s'ha de votar. No ho faré per respecte a tots vostès que, com correspon a una societat democràtica, son d'opcions i conviccions diferents. Demano disculpes a tots aquells que no participen de la meua opinió. No puc però acomiadar-me sense fer una reflexió obligada per les circumstàncies

Simplement faré història. Durant prop de quaranta anys no es podia votar. Demanar la democràcia, el dret a votar i a decidir el futur, era un delictes i motiu per a que la dictadura detingués, torturés i empresonés a la gent. Al llarg de la conversa d'avui han sortit alguns noms. Avui encara hi ha gent que ideològicament se sent identificada amb els represors o defensen posicions que s'hi assemblen molt. Aquelles dones i homes que varen lluitar i patir en defensa de la democràcia i la llibertat del nostre poble, expressat en l'acte de votar, mereixen ser reconeguts amb la nostra actitud i el nostre comportament.

Però amb això no en hi ha prou. Cal estar atents al que s'ha de fer. Reflexionar. La llibertat no es pot trossejar. No es pot parlar de l'exercici de drets individuals: llibertat d'expressió, d'organització, de sindicació, de religió com a accions personals lliures i en canvi negar altres llibertats que ens afecten com a membres d'un col·lectiu, com son els drets com a pobles, com a nacions, com a comunitats humanes: el dret al treball, a un salari digne, a l'habitatge, a la sanitat, a l'educació, a les prestacions socials, a la jubilació. Es aquí on cal situar el dret a decidir.

Cada poble ha decidir lliurement per ell mateix i sense cap imposició ni condicionament quin ha de ser el seu futur respecte a altres pobles. Ningú està legitimat per amenaçar amb els formalismes legals, amb la força de la reprensió, amb la violència econòmica, moral o psíquica ni amb exercir

coaccions de cap tipus en contra del dret a decidir que ens correspon com a poble, com a nació.

Reflexionem avui, aquí i ara, el que convé a Catalunya, els que ens convé a tots i cadascun de nosaltres com a éssers lliures.

És la meva reflexió. Que tots tinguem sort. Adéu-siau